

7

**Millî Mücadele
Döneminde
Bartın**

**Bartın
During
the National Struggle**

Gürbüz Arslan

Millî Mücadele Döneminde Bartın

Gürbüz Arslan*

Özet

Nüfus ve yüzölçümü bakımından Batı Karadeniz'in küçük sayılabilecek bir ili olan Bartın, Fransızların Zonguldak'a asker çıkarmasıyla birlikte işgal endişesi yaşamaya başlamıştır. Bu endişe Fransa'nın Zonguldak'taki asker sayısını çoğaltması ve Fransız donanmasının Bartın sahillerinde görülmesiyle birlikte artmıştır. Bartın halkı işlerin daha kötüye gitmemesi için başta merkezi yönetim olmak üzere bir takım kişi ve gruplarda da var olan genel kanının etkisiyle Fransızlara karşı mücadele için herhangi bir adım atmamıştır. Böyle bir süreçte Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkması ve hemen akabinde yayınladığı Amasya Genelgesi, Bartın ve havalisinde Millî Mücadele fikrinin oluşması yolunda ilk başlangıç olmuştur. Millî Mücadele fikri Bartınlı gençlerin kurduğu İlim ve İrfan Derneği'nin yaptığı çalışmalarla yayılmış ve Mustafa Kemal Paşa'nın isteği üzerine kurulan Bartın Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'yle birlikte daha da güçlenmiştir. Millî Mücadele bilincinin giderek arttığı bu dönemde Bartın Kaymakamı Durmuş Bey ile Hürriyet ve İtilaf Fırkasının Bartın temsilcileri de boş durmamış, Millî Mücadele aleyhine propaganda yapmışlardır. Lakin bu durum Yüzbaşı Cevat Rifat'ın Bartın ve Havalisi Komutanı olarak 1 Haziran 1920'de Bartın'a gelmesiyle son bulmuştur. Zira Millî Mücadele karşıtları bölgeyi terk etmiş ve yeni kaymakam Hüsnü Bey yaptığı çalışmalarla ikiye bölünmüş halkı ülkenin kurtuluşu yolunda birleştirmiştir. Bu tarihten sonra Bartın bir bütün olarak bölgesindeki Kuvâ-yı Milliye birliklerinin ihtiyacını karşılamış ve Yüzbaşı Cevat Rifat'a verdiği destekle askerî birliğin kısa zamanda muntazam bir hale gelmesine yardım etmiştir. Bu durum ise Yüzbaşı Cevat Rifat'ın önceliğini Zonguldak'ı işgal eden ve işgal alanını genişletmek yönünde adım atan Fransızlar ile Kuvâ-yı Milliye aleyhindeki isyanlara karşı mücadele etmesinin önünü açmıştır. Bartın'ın Millî Mücadele'ye diğer katkıları ise İstanbul-İnebolu yolu güzergâhının güvenliği sağlamak suretiyle Millî Mücadele'nin cephane ve personel bakımından takviyesine katkı sunmak, cepheye silah taşıyan gemilere ihtiyaç halinde sığınabilecekleri liman vazifesi görmek ve maddi yardımda bulunmak olmuştur.

Anahtar Kelimeler

Millî Mücadele, Batı Karadeniz, Bartın, Türk-Fransız İlişkileri

---

* Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, arslan-gurbuz[at]hotmail.com, ORCID: 0000-0002-9973-8755

Bartın During the National Struggle

Abstract

With the French landing soldiers in Zonguldak, Bartın, a small province of the Western Black Sea in terms of population and surface measurement, has begun to have invasion concerns. With the increase in the number of French troops in Zonguldak, and the appearance of the French navy on the coast of Bartın, this concern intensified. The residents of Bartın did not take any steps to fight the French with the influence of the general belief that there is also a number of people and groups, especially the central government, in order to prevent things from getting worse. Mustafa Kemal Pasha's landing in Samsun, and the Amasya Circular that followed it, were the first steps in the establishment of the notion of the National Struggle in Bartın and its surroundings. The notion of the National Struggle expanded with the activity of the Science and Knowledge Association, which was created by young people from Bartın, and got stronger with the Bartın Countrywide Resistance Organization, which was founded at Mustafa Kemal Pasha's request. During this period, when the awareness of the National Struggle gradually increased, Bartın District Governor Durmuş Bey and Bartın representatives of the Freedom and Accord Party also made propaganda against the National Struggle. However, this situation came to an end with the arrival of Captain Cevat Rifat as the Commander of Bartın and its vicinity in Bartın on June 1, 1920. Then, the opposers of the National Struggle left the region, and the new district governor, Hüsnü Bey, unified the divided people on the road to national liberation with his work. Following this, Bartın met the demands of all Kuvâ-yı Milliye troops in the district and helped the military unit become uniform in a short period of time by assisting Captain Cevat Rifat. This situation paved the way for Captain Cevat Rifat to fight against the rebellions against the Kuvâ-yı Milliye and the French, who occupied Zonguldak and took steps to expand the occupation area. Bartın's other contributions to the National Struggle included ensuring the security of the Istanbul-Inebolu road route, serving as a port where ships carrying weapons to the front could find refuge in an emergency, and providing financial aid.

Keywords

National Struggle, Western Black Sea, Bartın, Turkish-French Relations

1. Giriş

Batı Karadeniz'in nüfus ve yüz ölçümü bakımından küçük bir ili olan Bartın'a ilk yerleşimler MÖ 2.000'li yıllarda yapılmıştır. 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra bölgede Türk izleri görülürken,¹ Fatih Sultan Mehmet'in 1459'da Amasra'yı fethetmesiyle bölgede Türk hâkimiyeti kesin olarak başlamıştır.² 1692 yılına kadar Osmanlı Devleti'nin Anadolu Eyaletini oluşturan sancaklardan Bolu Sancağına bağlı olarak idare edilen Bartın, 1692-1811 yılları arasında Bolu merkezli bir voyvodalıkla yönetilmiştir. Bartın, 1811 yılında Kastamonu Vilayetine bağlı olarak yeniden kurulan Bolu Sancağına bağlanırken, II. Mahmut devrinde ise Safranbolu-Eskipazar merkezli olarak kurulan Viranşehir Sancağı sınırları içerisinde kalmıştır. 1867'de ilçe ve kaymakamlık statüsü kazanan Bartın, Viranşehir Sancağının kaldırılmasıyla yeniden Bolu Sancağına bağlanmıştır. Bolu, 1908'de Kastamonu Vilayetinden ayrılarak müstakil bir mutasarrıflık haline getirilince Bartın, Bolu Mutasarrıflığına bağlı bir kaza merkezi olarak idari yapılanmasını sürdürmüştür.³

Millî Mücadele döneminde Bolu Mutasarrıflığı Temsil Heyeti'nden yana tavır alınca⁴ ve muhtemelen Fransızların da baskısıyla⁵ 11 Mayıs 1920'de Zonguldak, Ereğli, Bartın ve Devrek kazaları Bolu Mutasarrıflığı'ndan ayrılarak müstakil Zonguldak Mutasarrıflığı oluşturulmuştur.⁶ Böylece Bartın idari anlamda Zonguldak'a bağlanmıştır.

Zonguldak, kömür madenlerinin keşfinden evvel sazlık ve bataklıklarla kaplı, etrafında sadece birkaç bina ve hanenin yer aldığı bir yerleşim yeridir. Burası 1829 yılında keşfedildiği kabul edilen kömürle beraber değişim süreci yaşamıştır.⁷ Zira kömür madenini işletmek amacıyla bölgede yeni işletmeler kurulmuş ve Zonguldak madencilerin ikamet ettiği bir yerleşim yeri haline gelmiştir.⁸ Bölgede çıkarılan kömürün %40'ının açık pazarda satılmasına izin verilmesiyle Zonguldak'a yönelik yabancı

¹ Erkan Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda Bartın*, Bartın: Bartın Belediyesi Kültür Yayınları, 2014, s. 1-6.

² Kenan İnan, "Trabzon'un Osmanlılar Tarafından Fethi", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (2003), s. 74.

³ Yenal Ünal, "Millî Mücadele'de Bartın", *Tarih Okulu Dergisi*, XXV (2016), s. 619.; Bartın'ın doğal durumu ve tarihi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yücel Namal, *Bartın Doğal Durumu ve Tarihi*, Bartın: Bartın Belediyesi Kültür Yayınları, 2020, s. 10-58.

⁴ Rahmi Apak, *İstiklal Savaşında Garp Cephesi Nasıl Kuruldu*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1990, s. 141.

⁵ *Zonguldak 1973 İl Yıllığı*, İstanbul 1983, s. 23.

⁶ *T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)*, DH. İ.UM.EK, 110 / 89.

⁷ Çağlar Tan, "20. Yüzyılın İlk Yarısında Zonguldak: Gündelik Yaşam ve Siyaset", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2015, s. 2.

⁸ Türkiye Diyanet Vakfı (TDV) İslam Ansiklopedisi, Hamdi Genç, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013, "Zonguldak" maddesi.; Yurt Ansiklopedisi, İstanbul: Anadolu Yayıncılık, 1984, "Zonguldak" maddesi.

sermaye akımında artış yaşanırken,⁹ Fransız sermayeli “Ereğli Şirket-i Osmaniyesi” zamanla liman ve demiryolu işletme hakkını elde edip bölgedeki en büyük şirket haline gelmiştir.¹⁰

Fransız sermayesinin Zonguldak'ta giderek güçlendiği dönemde I. Dünya Savaşı'nın çıkması Fransa'nın bölgeyi terk etmesiyle sonuçlanmıştır. Çünkü savaşta Fransa ile Osmanlı Devleti farklı ittifaklarda yer almıştır. Fransızların bölgeden çekilmesiyle Zonguldak kömür havzası Alman nüfuz alanı etkisine girmiş,¹¹ lakin bu durum Osmanlı Devleti ve Almanya'nın I. Dünya Savaşı'ndan mağlup ayrılmasıyla son bulmuştur.¹² Savaştan sonra Zonguldak; İtalya,¹³ İngiltere ve Fransa'nın hedefi haline gelmiştir. Hatta 1919 yılı başlarında İngiliz ve Fransız yetkililer Zonguldak'a gelmiş, kömür ocakları, kömür kapasitesi ve ihraç oranlarına yönelik raporlar tutmuştur.¹⁴ Bu meyanda Zonguldak, zengin kömür rezervi dolayısıyla her üç ülkenin ilgi odağı olurken, bu şehre asker çıkararak ilk ülke Fransa olmuştur. Zira Fransa, Güney Rusya'da verdiği mücadeleyi kaybedince ilgisini Karadeniz'e yoğunlaştırmış ve kendisine sömürge alanı olarak Zonguldak ve havalisini seçmiştir.¹⁵ Çünkü buraya yıllardır yatırım yapmaktadır ve yatırımlarını başka bir ülkeye kaptırmak niyetinde değildir. Fransa böyle bir süreçte Zonguldak'ta görev yapan Fransız maden müdürlerinin talebi üzerine¹⁶ Mondros Mütarekesi'nin 7. maddesini gerekçe göstererek¹⁷ kömür ocaklarında güvenliği sağlamak bahanesiyle 8 Mart 1919'da bir binbaşı komutasında 20 Fransız jandarma erini Zonguldak'a çıkarmıştır.¹⁸

Fransızların Zonguldak'a asker çıkarmasıyla birlikte Bartın gibi Zonguldak'ın yakınındaki yerleşim yerleri İtilaf devletlerinin tehdidi altına girmiştir. Söz konusu tehditten ötürü korku ve şaşkınlık yaşayan Bartın halkının bu duyguları Fransız donanmasının Batı Karadeniz sahillerinde görülmesiyle daha da artmıştır. Ayrıca

⁹ Donald Quataert, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Madenciler ve Devlet: Zonguldak Kömür Havzası 1822-1920*, çev., Nilay Özok Gündoğan, Azat Zana Gündoğan, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2009, s. 56.

¹⁰ Hamit Kalyoncu, *Kömürde Açan Çiçek*, Ankara: Pervaz Yayınları, 2005, s. 121-123.

¹¹ Ahmet Naim, *Zonguldak Havzası Uzun Mehmetten Bugüne Kadar*, İstanbul: Hüsnütabiat Matbaası, 1934, s. 67-68.

¹² Naim, *Zonguldak Havzası*, s. 67-68.

¹³ Osman Olcay, *Sevres Andlaşmasına Doğru (Çeşitli Konferans ve Toplantıların Tutanakları ve Bunlara İlişkin Belgeler)*, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1981, s. 66.

¹⁴ BOA, DH. ŞFR., 612 / 94.

¹⁵ Rahmi Doğanay, “Millî Mücadele’de Zonguldak ve Ereğli’nin İşgali ve Alemdar Vakası”, *100. Yılında Mondros Mütarekesi ve Karadeniz’de Millî Mücadele Uluslararası Sempozyumu*, Trabzon, 2019, s. 565.

¹⁶ Fransız maden müdürü, kömür ocaklarında meydana gelen kayış hırsızlığı gibi olayları öne sürerek Zonguldak'ta asayişin olmadığını bildirmiş ve bölgede kömür üretiminin sürekliliği açısından asayişin sağlanması konusunda yardım istemiştir. Bkz. BOA, DH. EUM.AYŞ., 5 / 113, leff 1.

¹⁷ Nurettin Peker, *Öl Esir Olma: İstiklal Savaşı'nda Ereğli Alemdar Kurtarma Gemisinin Kahramanlığı ve Siyasi Neticeleri (Resim ve Vesikalarla)*, İstanbul: Okat Yayınevi, 1966, s. 126.

¹⁸ *Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Arşivi*, Kol. İstiklal Harbi (İSH), K. 75, G. 97, B. 97/1-3; BOA, DH. ŞFR., 621 / 114.

Zonguldak'taki Fransız asker sayısı arttıkça Bartın'da işgal tedirginliği yaşanmıştır.¹⁹ Lakin Mustafa Kemal Paşa'nın 19 Mayıs 1919 Samsun'a çıkması ve hemen akabinde yayınladığı Amasya Genelgesi'ndeki "ülkenin, ulusun ve devletin tam bağımsızlığı" düsturu²⁰ birçok bölgede olduğu gibi Bartın'da da etkisini göstermiştir. Amasya Genelgesi'yle birlikte Bartın'da oluşmaya başlayan Millî Mücadele fikri²¹ yörede Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri ve Kuvâ-yı Milliye'nin kurulmasıyla birlikte giderek güçlenmiştir.²²

2. Bartın'da Millî Mücadele'nin Başlaması

2.1. Bartın Müdafaa-i Hukuk Hareketinin Doğuşu

Bartın'da Millî Mücadele yolundaki ilk adım Bartınlı gençlerin 5 Temmuz 1919'da kurdukları İlim ve İrfan Derneği'nin yaptığı çalışmalarla atılmıştır. Zira ilk zamanlarda sosyal içerikli konulara eğilen, köylerde yaşayanların sorunlarıyla ve eğitim-öğretim faaliyetleriyle ilgilenen bu dernek, yurdun işgaliyle ve Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı Millî Kurtuluş Hareketiyle birlikte önceliğini vatan savunmasına vermiştir.²³ Bu bağlamda İlim ve İrfan Derneği, eğitimi yüceltmek ve yaymak, fakir çocukları okutmak gibi işlerin yanında Müdafaa-i Hukuk gayeleri etrafında da faaliyetlerde bulunmuştur.²⁴ Yapılan çalışmalarla Bartın halkı özellikle de gençleri Millî Mücadele lehinde bilinçlenmeye, maddi ve manevi imkânlar dâhilinde bu hareketi desteklemeye başlamıştır.²⁵

Bartın'da millî bilincin uyanmaya başladığı bu dönemde, 4-11 Eylül 1919 tarihleri arasında gerçekleşen Sivas Kongresi,²⁶ birçok bölgede olduğu gibi Bartın'da da Millî Mücadele'nin güçlenmesi yolunda dönüm noktalarından birisi olmuştur. Nitekim kongrede işgallere karşı direnişin tek bir merkezden yönetilebilmesi için bütün Müdafaa-i Hukuk ve direniş yapıları Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı altında birleştirilmiştir.²⁷ Cemiyetin çalışmalarını daha güçlü bir şekilde sürdürülebilmesi adına ülkenin her tarafında birer teşkilatının kurulması yönünde

¹⁹ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 58.

²⁰ Serap Taşdemir, "Türkiye Cumhuriyeti'nin Doğum Belgesi: Amasya Tamimi", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 21 (2005), s. 1082.

²¹ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 67.

²² Ünal, "Millî Mücadele'de", s. 640.

²³ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 67-68.

²⁴ Hüsnü Açıkşöz, *İstiklâl Harbinde Kastamonu*, Kastamonu: Türk Ocakları Derneği Kastamonu Şubesi Yayını, 2019, s. 60.

²⁵ Ünal, "Millî Mücadele'de", s. 644.

²⁶ Kongre hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Şerafettin Turan, *Türk Devrim Tarihi: İmparatorluğunun Çöküşünden Ulusal Direnişe*, 1. Kitap, İstanbul: Bilgi Yayınevi, 1991, s. 225-243.

²⁷ Fatih M. Sancaktar, "Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919) Delegelerine Dair Bazı Tespitler", *Tarih Dergisi*, 71 (2020), s. 479.

kararlar alınmıştır.²⁸ Ayrıca kongreden sonra Damat Ferit Paşa Hükûmeti'yle ilişkilerin kesilmesi yoluna gidilmiştir. Çünkü Hükûmet Millî Mücadele'yi yok etmek istemekte²⁹ ve Sivas Kongresi delegelerinin Hükûmete güven kalmadığı yolundaki telgraflarının Padişah Vahdettin'e ulaşmasını engellemektedir.³⁰

Mustafa Kemal Paşa kongrede alınan kararlar gereği bir taraftan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin ülkenin her tarafında birer teşkilatının kurulması, bir taraftan da Damat Ferit Paşa Hükûmeti'yle ilişkilerin kesilmesi yönünde valilik ve mutasarrıflıklara talimatlar göndermiştir. Bu meyanda Kastamonu Mıntıka Komutanı Osman Bey ile 17 Eylül 1919'da telgraf aracılığıyla yaptığı görüşmede, Bartın'ın da bağlı olduğu Bolu Mutasarrıflığına İstanbul'la ilişkilerini kesmesi gerektiği hususunu kendisi adına bildirmesini istemiştir.³¹

Mustafa Kemal Paşa'nın talimatını Osman Bey aracılığıyla öğrenen Bolu Mutasarrıfı Ali Haydar Bey, Damat Ferit Paşa Hükûmeti'yle ilişkilerin kesilmesi konusunda isteksiz davranmıştır.³² Bunun üzerine Gerede Kaymakam vekilliği görevini yürüten Mithat Kemal Bey,³³ Bolu mıntıkasının yegâne teşekkülü olan Gerede Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adına sorumluluk alarak olaya müdahil olmuştur. Bolu ileri gelenleriyle yaptığı görüşmede Mustafa Kemal Paşa'nın talimatını aktarmış ve hemen akabinde de 22 Eylül 1919'da İstanbul'a çektiği telgrafta, Bolu halkı olarak Damat Ferit Paşa Hükûmeti'yle alakalarının kesildiğini ve Ankara'daki Temsil Heyeti'ne katıldıklarını bildirmiştir.³⁴ Telgrafı Bolu Mutasarrıfı olarak imzalamaktan da çekinmeyen Mithat Kemal Bey,³⁵ Bolu'nun kazalarına gönderdiği telgrafında da "Millî isteğe karşı koyan Ferit Paşa Kabinesiyle ilişğin kesildiğine dair Padişah'a telgraf çekilmesini ve telgrafın çekildiğine dair cevabın beklendiğini" ifade etmiştir.³⁶

Mithat Kemal Bey'in telgrafları Bolu'ya bağlı idari birimlerde etkisini göstermekte gecikmemiş ve 26 Eylül 1919'da Bartın halkının ileri gelenlerinden Belediye Başkanı Yusuf Ziya, Müftü Rifat ve Rum toplumunun o dönem Bartın'daki önderi Ruanisi Gavril

²⁸ Atatürk'ün Tamim, *Telgraf ve Beyannameleri*, Cilt IV, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2006, s. 114-115.

²⁹ Haluk Selvi, "Sivas Kongresi ve Dâmâd Ferid Hükûmeti'nin İstifası", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 18/54 (2002), s. 849.

³⁰ Turan, *Türk Devrim Tarihi*, s. 254-255.

³¹ Kamil Erdeha, *Millî Mücadelede Vilayetler ve Valiler*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1975, s. 217.

³² Ali Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak Sancağı: Zonguldak, Bartın, Karabük, Zonguldak*: Zonguldak Valiliği Yayınları, 2009, s. 49.

³³ Mithat Kemal (Algüloğlu) hakkında detaylı bilgi için bkz. Erol Evcin, *Birinci Dünya Savaşı'ndan Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşuna Bolu ve Çevresi (Olaylar ve İz Birakanlar)*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2013, s. 521-526.

³⁴ Apak, *İstiklal Savaşında*, s. 141.

³⁵ M. Zekai Konrapa, *Bolu Tarihi*, Bolu: Bolu Vilayet Matbaası, 1964, s. 723.

³⁶ Evcin, *Birinci Dünya*, s. 568.

Efendi, Temsil Heyeti Başkanlığına gönderdikleri telgrafta Damat Ferit Paşa Hükûmeti'ni protesto ettiklerini bildirmişlerdir.³⁷ Böylece Bartın, Millî Mücadele saflarında yer aldığını ortaya koyarken, Mustafa Kemal Paşa da Bartın Belediye Başkanlığına gönderdiği 30 Eylül 1919 tarihli cevabi telgrafında, Damat Ferit Paşa Hükûmeti aleyhindeki tutumlarından dolayı kendilerini tebrik ettiğini ifade etmiş ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin Bartın'da da kurulmasını istemiştir.³⁸

Mustafa Kemal Paşa'nın isteği üzerine Belediye Başkanı Yusuf Ziya ile Müftü Rıfat Efendi, bölgede Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurulması için çalışmalara başlamıştır.³⁹ Yapılan çalışmalar sonucunda Bartın Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti geçici bir yönetim başkanlığı altında 16 Ekim 1919'da faaliyete geçmiştir. Cemiyet başkanı aynı gün Mustafa Kemal Paşa'ya gönderdiği telgrafta, "*Kasabamızda cemiyetin heyeti idaresi muvakkatesi teşkil edildi*" demek suretiyle Bartın Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin geçici bir heyet başkanlığında kurulduğunu bildirmiştir. Mustafa Kemal Paşa da Bartın Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti İdaresi Riyaseti'ne hitaben gönderdiği cevabi telgrafında "*Kazanızca teşkil-i iş'âr buyurulan heyet-i idâreye muvaffakiyyetler temennî etmekteyiz efendim*"⁴⁰ diyerek cemiyetin kuruluşunu onayladığını göstermiştir.

İlim ve İrfan Cemiyeti'nin bünyesinden doğan⁴¹ ve geçici bir yönetimle çalışmalara başlayan Bartın Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ilerleyen günlerde Bartın eşrafından isimleri de bünyesine katarak çalışmalarına devam etmiştir. Cemiyetin idari teşkilatında şu isimler yer almıştır:

Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Başkanı Ziya Bey

Üyeler: Karakaşoğlu Rahmi Bey, Yirmibeşoğlu Hasan Efendi, Müftü Hacı Rıfat Efendi, Hacı Arif Kaptan, Samancıoğlu Hüseyin Hamdi Efendi, Hacılibeyoğlu Hasan Tahsin Bey, İncealemdarzade Halil Bey, Paşa Mehmetoğlu Mustafa Bey, Aşçıoğlu Hasan Kaptan, Fırıncıoğlu İbrahim Fuat Bey ve Hacı Balıkzade Hacı Mehmet Efendi.⁴²

18 Ocak 1920'de cemiyetin adı Bartın Müdafaa-i Hukuk Heyeti olurken, cemiyetin ileri gelenleri Amasra ve Kuruçaşile'ye gönderdikleri talimatta, o bölgelerde de Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurulmasını ve heyetin buyruklarına göre hareket edilmesini istemişlerdir. Bu talimat doğrultusunda Amasra Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Alemdarzâde Nuri Efendi'nin, Kuruçaşile Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti de Ali ve Nuri Efendi'nin

³⁷ T.C. Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA), A: III/3, D: 14, Fh: 45-10, 45-11.; Nak: Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak*, s. 52.

³⁸ CA, A: III/3, D: 14. Fh: 1.; Nak: Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak*, s. 52.

³⁹ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 70.

⁴⁰ ATASE Arşivi, Atatürk Koleksiyonu, K. 4, G. 3, B. 3 /1-2.

⁴¹ Canver, *Kurtuluş Savaşında*, s. 55.

⁴² Necdet Sakaoğlu, *Amasra'nın Üçbin Yılı*, Zonguldak: Zonguldak Valiliği Yayınları, 1987, s. 164.; Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 70.

önderliğinde kurulmuştur. Hatta Nuri Efendi, Ankara'dan gelen ayrı bir emir uyarınca kendi imzasıyla İstanbul'daki büyük devletlerin elçiliklerine ve İkdam gazetesine "Amasra'nın Anadolu'nun ayrılmaz bir parçası" olduğunu beyan eden bir telgraf da çekmiştir.⁴³

Bartın'da Millî Mücadele lehindeki bu gelişmelere rağmen, halkın bir kısmı İstanbul'la ilişkilerini kesmemiştir. Halkın bu şekilde iki taraf haline gelmesinde Hürriyet ve İtilaf Fırkası taraftarlarının yanı sıra Kaymakam Durmuş Bey'in davranışları da etkili olmuştur.⁴⁴ Bu bağlamda Bartın Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ilk başlarda İstanbul Hükûmeti taraftarlarıyla da mücadele etmek zorunda kalmıştır. Lakin cemiyetin yaşadığı bu sorun Yüzbaşı Cevat Rifat'ın⁴⁵ Bartın ve Havalisi Komutanı sıfatıyla 1 Haziran 1920 tarihinde kuvvetleri ile birlikte Bartın'a gelmesiyle son bulmuştur. Çünkü Yüzbaşı Cevat Rifat kendisi Bartın'a gelmeden kısa bir süre önce bazı mülkiye memurlarıyla birlikte Bartın'ı terk eden Durmuş Bey'in yerine Millî Mücadele taraftarı Hüsnü Bey'i kaymakam olarak atamıştır.⁴⁶

Yeni Kaymakam Hüsnü Bey, kısa zamanda büyük küçük bütün Bartın halkının saygı ve sevgisini kazanmış, vatandaşlar arasında birlik ve kardeşliğin tesisine çalışarak birbirleriyle bir gaye uğruna iş birliği yapmaktan çekinen bütün kesimleri Kuvâ-yı Milliye etrafında birleştirmiştir. Böylece Bartın'da Kuvâ-yı Milliye'ye karşı büyük bir saygı hissinin uyunmasını ve cemiyete verilen desteğin artmasını sağlamıştır.⁴⁷ Nihayetinde Bartın Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, bölgede Millî Mücadele bilincin arttırılması, düşmana karşı çeşitli tedbirlerin alınması, Kuvâ-yı Milliye'ye yardım toplanması ve yapılan yardımların aktarılması sürecinde etkin rol oynamıştır.⁴⁸

2.2. Bölgede Teşekkül Eden Yerel Kuvvetler ve Faaliyetleri

Fransızların Zonguldak'a asker çıkardığı ve Bartın'ın da İtilaf devletlerinin tehdidini hissettiği 8 Mart 1919'da Zonguldak'ta askerî güç olarak jandarma birlikleri,⁴⁹ 32. Kafkas Alayı⁵⁰ ve Zonguldak Muhafız Süvari Alayı⁵¹ bulunuyordu. Lakin bu güçler Fransızlarla mücadele konusunda emir almadığı için Fransız askerlerinin Zonguldak'a çıkması

⁴³ Sakaoğlu, *Amasra'nın Üçbin Yılı*, s. 166.; Yenal Ünal, "Millî Mücadele Tarihi Araştırmalarına Bir Katkı: Bartın Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti'nin ve Faaliyetlerinin Tespiti", 9. Uluslararası Atatürk Kongresi, Ankara, 2021, s. 2668.

⁴⁴ Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak*, s. 53.

⁴⁵ Yüzbaşı Cevat Rifat'ın hayatı için bkz. "Cevat Rifat Atılhan Kimdir?", *Büyük Cihad*, 26 (7 Eylül 1951), 27 (14 Eylül 1951), s. 1, 3-4.

⁴⁶ Peker, *1918-1923 İstiklal Savaşının*, s. 195.

⁴⁷ *Açık Söz*, 16 Ağustos 1920, s. 3-4.

⁴⁸ Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak*, s. 310.; Ünal, "Millî Mücadele Tarihi", s. 46.

⁴⁹ *BOA*, DH. ŞFR., 627 / 12.

⁵⁰ 32. Kafkas Alayı, Zonguldak'taki asayişin temin etmek ve kömür üretiminin sürekliliği açısından maden işçilerine yönelik eşkıya saldırısının önüne geçmek amacıyla Harbiye Nezareti'nin emri üzerine (*BOA*, DH. ŞFR., 97 / 59) 1 Mart 1919'da Zonguldak'a gelmiştir. Bkz. *ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 368, G. 70, B. 70/1-5.

⁵¹ *ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 40, G. 70, B. 70/1-2.

karşısında sessiz kalmıştır. 32. Kafkas Alayı kendi kullandığı binayı Fransız Binbaşı ile Zonguldak Kaymakamı'nın isteği üzerine Fransız askerlerine bırakmış ve kuvvetlerini harap vaziyetteki başka bir binaya nakletmek zorunda kalmıştır.⁵²

Zonguldak'a gelme gayesi Zonguldak ve havalisinin asayişini temin ile kömür ihracını himaye etmek⁵³ olan 32. Kafkas Alayı bölgede asayiş sağlama uğraşırken, Zonguldak jandarma kuvvetlerinde komutan sorunu yaşanmış,⁵⁴ Zonguldak Muhafız Süvari Alayı ise kendisinden istifade edilemediği gerekçesiyle 14 Mayıs 1919'da İstanbul'a gönderilmiştir.⁵⁵ Kısa bir süre sonra 32. Kafkas Alayı'nın II. Taburu⁵⁶ ile I. Taburu İstanbul'un asayişini korumak için Zonguldak'tan ayrılmıştır.⁵⁷ Ayrılmalar sonrası Zonguldak'ta asayiş koruma görevi alayın III. Taburu ile bölgedeki jandarma kuvvetlerine kalmıştır. Lakin III. Taburun bazı askerleri birliklerinden firar etmiş⁵⁸ ve geride kalan kuvvetler de eşkıyanın köyleri basması, kömür işçilerini soyması ve korsanlık gibi asayiş bozucu faaliyetlerini engelleyememiştir.⁵⁹ Bunun üzerine Harbiye Nezareti 32. Kafkas Alayı'nın I. ve II. Taburlarını yeniden Zonguldak'a göndermek zorunda kalmıştır.⁶⁰ Zira asayişsizlik dolayısıyla kömür üretiminin aksaması Fransız ve İtalyan sermayedarlarının bölgedeki çıkarlarını bozmaktadır. Şayet önlem alınmazsa Zonguldak ve havalisine yönelik yeni bir işgal girişimi söz konusudur.⁶¹

32. Kafkas Alayı'nın I. ve II. Taburları bölgede asayiş sağlama üzere 26 Aralık 1919'da tekrar Zonguldak'a gelmiştir.⁶² Lakin yolculuk esnasında meydana gelen firarlar sebebiyle alayın asker sayısı 168'den 150'ye kadar düşmüş ve toplam mevcut 37 subay ve 150 erden ibaret kalmıştır.⁶³ İlerleyen günlerde 32. Kafkas Alayında firari asker sayısında artış olurken, alay bir taraftan da işesizlik nedeniyle sıkıntılı bir döneme girmiştir.⁶⁴ Bu meyanda giderek güç kaybeden 32. Kafkas Alayı Bolu'daki ayaklanmaları bastırma konusunda da başarısız olmuştur. Hatta taraf değiştiren Alay Komutanı Binbaşı İsmail Hakkı askerlerine bölgedeki Kuvâ-yı Milliye güçlerine karşı savaşma emri vermiş ve kendisi de birliğini bırakıp Düzce'ye kaçmıştır.⁶⁵

⁵² ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 405, G. 68, B. 68/1-2.

⁵³ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 40, G. 35, B. 35/1.

⁵⁴ BOA, DH. ŞFR., 627 / 12.

⁵⁵ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 40, G. 70, B. 70/1-2.

⁵⁶ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 368, G. 83, B. 83/1-2.

⁵⁷ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 40, G. 130, B. 130/1.

⁵⁸ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 29, G. 79, B.79/1-2.

⁵⁹ BOA, DH. ŞFR., 104 / 245.

⁶⁰ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 365, G. 45, B. 45 / 1-2.

⁶¹ BOA, DH. ŞFR., 104 / 245.

⁶² ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 365, G. 47, B. 47/1-2.

⁶³ ATASE Arşivi, Kl: 29, D: 31 (114) Fh: 165-1.; Nak: Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak*, s. 59.

⁶⁴ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 202, G. 211, B. 211/ 1-2.

⁶⁵ *Türk İstiklâl Harbi: İstiklâl Harbinde Ayaklanmalar (1919-1921)*, Cilt VI, Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1974, s.102.

Zonguldak ve havalisinin askerî kuvvet bakımından bu vaziyeti, bölgede daha güçlü ve düzenli askerî bir örgütlenmeye gidilmesi lüzumunu ortaya çıkarmıştır. Zira Zonguldak'taki asker sayısını giderek arttıran Fransa'nın Ankara'ya üzerine yürüme, burada henüz kurulmuş olan TBMM Hükûmetini dağıtma ve dolayısıyla Batı Cephesi'ndeki mücadeleyi zayıflatma ihtimali söz konusudur.⁶⁶ Bölgede askerî bir birliğin kurulmasının düşünüldüğü bu dönemde Yüzbaşı Cevat Rifat'ın Millî Mücadele'ye katılmak için İnebolu'ya gelmesi⁶⁷ bölgede ihtiyaç duyulan millî kuvvetin onun komutanlığı altında kurulmasına vesile olmuştur.⁶⁸

Yüzbaşı Cevat Rifat, Mustafa Kemal Paşa'nın onayıyla "Bartın ve Havalisi Kuvâ-yı Milliye Kumandanı" olarak görevine başlamıştır.⁶⁹ Bu bağlamda Bartın, bölgede Fransızlara karşı verilecek olan mücadelenin üssü olmuştur. Nihayetinde burada herhangi bir düşman askeri yoktur ve halkın büyük bir kısmı Millî Mücadele taraftarıdır.

Nitekim Bartın ve Havalisi Komutanı sıfatıyla 1 Haziran 1920 tarihinde Bartın'a gelen Yüzbaşı Cevat Rifat hangi şartlarda göreve başladığı ve buraya geldikten sonra yaptığı çalışmaları şu şekilde aktarmıştır:

"Vazifeye Bartın ve Havalisi Kumandanı unvanıyla başladım. Bu kuvvetlerin çekirdeğini Kastamonu'da bulunan piyade taburlarından seçilmiş asker ile hapishanelerden aldığımız erler teşkil etti. Geniş yetki istedim, verdiler. Vilayet, PTT Müdürlüğü deposunda bulunan ve postacılara elbise olarak gönderilen kumaşlara el koydum. Şehrin terzilerini bir araya getirerek bu kumaşları diktirdik ve 100 küsür mevcutlu bir müfreze ile Mayıs ayının son haftalarında yola çıktık. Yanıma mülkiye hizmetlerinde kullanılmak üzere eski Tavşanlı Nahiyesi Müdürü Hüsnü Bey'i aldım. Yollarda bu müfrezenin mevcudu gönüllülerle giderek arttı. Zenginlerden aldığımız atlarla bu kıta tamamen atlı oldu. Hayvan bedellerini sonra sahiplerine fazlasıyla ödedik. 1 Haziran 1920'de bir gece yürüyüşü ve dört nala süratle Bartın'a girdik. Bu sürat her türlü direnişi kırdı. Kaza Kaymakamı Ahmet Durmuş Bey, Bartın Şube Reisi Binbaşı Memduh Bey ve bazı mülkiye memurları her ihtimale karşı Amasra'ya çekilmişlerdi. Hüsnü Bey'i Bartın Kaymakamı olarak ilan ettik. Şehrin Müftüsü Rifat Efendi ve ileri gelenleri millî davaya yardım ettiler.

⁶⁶ Nurettin Peker, *1918-1923 İstiklal Savaşının Vesika ve Resimleri: Önü, Sakarya, Dumlupınar Zaferlerini Sağlayan İnebolu ve Kastamonu Havalisi Deniz ve Kara Harekâtı ve Hatıralar*, İstanbul: Gün Basımevi, 1955, s. 1994.

⁶⁷ *ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 578, G. 49, B. 49/1.; K. 874, G. 7, B. 7/1.; Mütareke döneminde Ali Rıza Paşa Hükümeti'nde Harbiye Nazırı bulunan Mersinli Cemal Paşa'nın yaveri olan Yüzbaşı Cevat Rifat, başkent İstanbul'un 16 Mart 1920 tarihinde İtilaf güçleri tarafından işgal edilip Cemal Paşa'nın tutuklanması üzerine Anadolu'ya geçme kararı almıştır. Bkz. Celil Bozkurt, *Bartın ve Havalisi Komutanı Yüzbaşı Cevat Rifat Bey'in Millî Mücadele Hatıraları*, İstanbul: Gündoğan Yayınları, 2015, s. 10.

⁶⁸ Hasan İzzettin Dinamo, *Kutsal İsyân: Milli Kurtuluş Savaşının Gerçek Hikayesi*, Cilt 8, İstanbul: May Yayınları, 1967, s. 86-87.

⁶⁹ Peker, *1918-1923 İstiklal Savaşının*, s. 194.

Askerin mevcudunu arttırarak tayin ve terbiyeleri tamamlandı. Sürmene'den 11 taka ile Bartın Boğazına gelmiş olan 100 küsur Karadeniz çocuğunu da askerimize kattım. Bunların hepsi mükemmel suretle teçhiz edilerek silahlandırıldı."⁷⁰

Yüzbaşı Cevat Rıfat'ın Bartın'a gelmesiyle Millî Mücadele'ye destek vermeyen kesim de vatanın kurtuluşu yolunda çalışmaya başlarken, bu durum Yüzbaşı Cevat Rıfat'ın bütün dikkatini Fransızlara vermesinin önünü açmıştır. Nitekim Fransızların ileri bir harekâtına anında müdahale etmek amacıyla Çaycuma'da yeni bir askerî birlik oluşturulmuş ve başına da 13 Haziran 1920'de Yüzbaşı Cevat Rıfat getirilmiştir.⁷¹ Yüzbaşı Cevat Rıfat, Çaycuma'ya gittikten sonra yaptığı faaliyetleri şu şekilde anlatmıştır: "Mızraklı olmak üzere mühim bir süvari kuvveti, bir alay piyade mevcudu ile harp karargâhı olan Çaycuma'ya gittik ve mühim geçitleri tutarak işgal kuvvetlerine karşı cephe tuttuk. Başarılan işler şunlardır:

- 1- Asayiş meselesi bir anda kökünden halledildi. Mıntıka emsalsiz bir sükûna kavuştu.
- 2- Kararsız ve olumsuz her türlü hareket faaliyet imkânından mahrum edildi.
- 3- Kuvvetlerimiz her an mevcudunu arttırdı ve eğitimli bir birlik haline geldi.
- 4- İkinci Bolu isyanının feci ihtilatlar meydana getirmesine mâni olundu.
- 5- Birkaç defa ilerlemek teşebbüsünde bulunan Fransız müfrezesi silah kuvveti ile deniz kıyısına kadar sürüldü.
- 6- Alemdar Vapuru hadisesinde bir ecnebi müdahale ve yardımına imkân verilmedi. Netice: Başlangıçta Bartın ve Havalisi Kuvâ-yı Milliye Kumandanlığı ve sonra Zonguldak Müfrezesi Kumandanı namını alan vazifemiz bütün Kastamonu bölgesinin ve Karadeniz'in batı kıyılarının işini sağlamış, dâhilî isyanların ortadan kaldırılmasına fiilen ve kuvvetle iştirak etmiştir. Maraş ve Gaziantep'te hezimete uğrayan Fransızların, Zonguldak ve Bolu üzerinden Ankara'ya tazyik yapmasına imkân verilmemiştir."⁷²

Görüldüğü üzere Yüzbaşı Cevat Rıfat Bey karargâhını Çaycuma'ya taşıdıktan sonra Fransızların ileri harekâtına engel olmuş, bölgedeki isyanları bastırmış, Alemdar vapurunun⁷³ İstanbul'a götürülmesine izin vermemiş, Fransızların Zonguldak ve Bolu üzerinden Ankara'ya tazyik yapmasının önüne geçmiştir. Tüm bu süreçte Bartın halkı Yüzbaşı Cevat Rıfat'a verdiği destekle, askerî birliğinin kısa zamanda muntazam bir hale

⁷⁰ Peker, *1918-1923 İstiklal Savaşının*, s. 194-195.

⁷¹ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 623, G. 87, B. 87/1.

⁷² Peker, *1918-1923 İstiklal Savaşının*, s. 195.

⁷³ Alemdar bir kurtarma gemisi olup geminin tayfaları tarafından Millî Mücadele'ye hizmet etmesi amacıyla İstanbul'dan kaçırılarak Ereğli'ye getirilmiştir. Bunun üzerine Fransa, bu gemiyi tekrar İstanbul'a götürmek için zaman zaman girişimlerde bulunmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tahsin Aygün, *Alemdar Geliyor*, Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1964.; Peker, *Öl Esir Olma*.

gelmesine yardım etmekle⁷⁴ ve daha da önemlisi onun önceliğini Fransızlar ve Kuvâ-yı Milliye aleyhindeki isyanlara vermesinin önünü açmakla Millî Mücadele'ye katkı yolunda önemli bir hizmette bulunmuştur.

Bölgede bu şekilde başarılı hizmetler veren Bartın ve Havalisi Kumandanlığı, 28 Ekim 1920'de Kastamonu ve Bolu Havalisi Komutanlığına bağlanmıştır.⁷⁵ Daha sonra kumandanlığın ismi Zonguldak Müfrezesine dönüştürülürken,⁷⁶ 173 kişilik bir bölüğü 02 Nisan 1921'de Kastamonu'ya nakledilmiştir.⁷⁷ Yüzbaşı Cevat Rifat ise Fransızların Zonguldak'ı tahliye edeceğine dair emarelerin görülmesiyle birlikte Batı Cephesi'nde hizmet vermek amacıyla 23 Mayıs 1921'de Ankara'ya hareket etmiştir.⁷⁸

Bartın'da Millî Mücadele için hizmette bulunan diğer bir kuvvet Bartın Kuvâ-yı Milliye Taburu olmuştur. Taburun kurulma süreci Yüzbaşı Cevat Rifat'ın bölgedeki mevcut kuvvetlerin azlığı dolayısıyla Amasra'dan da gönüllü gençlerin Kuvâ-yı Milliye katılması yönünde karar almasıyla başlamıştır. Zira bu karar üzerine Bartınlı ve Amasralı Kuvâ-yı Milliye taraftarı kişilerle temas kurulmuş ve Yedek Teğmen Samancıoğlu Galip, Bartın Kuvâ-yı Milliyesinin takviyesi yolunda gönüllü toplamak için harekete geçmiştir. Yapılan çalışmalar sayesinde Bartınlı ve Amasralı gençler Galip Bey'in topladığı gönüllüler arasındaki yerini almıştır. Gönüllerin sayısının artması üzerine onlardan bir birlik kurulmasına karar verilmiş ve başına da bu işi organize eden Galip Bey getirilmiştir. Galip Bey'in öncülüğünde Bartın Kuvâ-yı Milliye Taburu, Millî Mücadele'nin hizmetine girmiştir.⁷⁹

2.3. Diğer Teşekküller ve Faaliyetleri

Bartın'da bu çeşit askeri ve siyasi faaliyetler gerçekleşirken Amasra'da da Bahriye Bataryası, Deniz Tayyare İstasyonu ve Bahriye Komutanlığı gibi teşekküller kurulmuştur. Çünkü Amasra önemli bir ikmal limanıdır ve İtilaf devletlerinin kontrol etmek istedikleri bir noktadır. Bu coğrafyada kontrolün kaybedilmesi demek hem Millî Mücadele'nin önemli ikmal yollarından İstanbul-İnebolu yolu güzergâhının tehlikeye girmesi hem de ikmal bağlamında bu limandan gerektiği gibi faydalanamamak demektir.⁸⁰

Amasra'daki ilk teşekkül olan Amasra Bahriye Bataryası, Trabzon'dan batıya ve batıdan Trabzon istikametinde yapılan nakliyatta Türk gemilerinin gerektiğinde sığınabileceği ve korunabileceği güvenli bir limana ihtiyaç duyulması sonucu kurulmuştur. Bataryanın görevini tam olarak yerine getirebilmesi için ilk olarak 2 adet 120 mm'lik top

⁷⁴ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1065, G. 169, B. 169/1.

⁷⁵ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1063, G. 44, B. 44/1.

⁷⁶ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1065, G. 169, B. 169/8.

⁷⁷ ATASE Arşivi, Kl: 953, D: 9, Fh: 34-1.; Nak: Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak*, s. 61.

⁷⁸ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1195, G. 26, B. 26/1.

⁷⁹ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 90.

⁸⁰ Ünal, "Millî Mücadele'de", s. 638.

gönderilmiştir. Bunu 1921 Aralık'ta gönderilen 2 adet 47 mm'lik gemi topu, Rusya'dan 1922 Temmuz'da getirilen 2 adet 150/45 mm'lik gemi topu ve İstanbul'dan yollanan 2 adet 350 mm'lik ışıldaklar takip etmiştir. Böylece Amasra Bahriye Bataryası silah bakımından güçlendirilmiştir. İlerleyen günlerde bölgeye 150, 47 ve 75 mm'lik toplar gönderilmeye devam etmiş ve başlangıçta Kastamonu ve Havalisi Komutanlığı'na bağlı olarak hizmetlerini sürdüren batarya, 1922 başlarında Amasra Bahriye Komutanlığı'na bağlanmıştır.⁸¹

Amasra'daki bir diğer teşekkül ise Batı Karadeniz'deki nakliyatı ve diğer harekâtı koruma yolunda keşif ve taarruzla görevlendirilen Amasra Deniz Tayyare İstasyonu'dur. I. Dünya Savaşı'nın deniz havacılarından Güverte Binbaşı Savmi Bey'in 1921 Kasım'ında yaptığı müracaat üzerine faaliyete geçmiştir. Savmi Bey, müracaatının kabulü üzerine havacılığa istekli olduğunu bildiren 2 güverte ve 2 makine teğmeniyle birlikte, I. Dünya Savaşı'ndan kalma ve Muaveneti Bahriye Heyeti tarafından İnebolu'ya gönderilmiş olan üç deniz tayyaresini 1921 Aralık ayında Amasra'ya getirmiştir. Beş aylık bir çalışmadan sonra bu tayyarelerden biri çalışır hale getirilmiş ve böylece Deniz Tayyare İstasyonu, 1922 Haziran'ın da tam olarak faaliyete geçmiştir.⁸²

Millî Mücadele döneminde Amasra'da teşkil edilen kuruluşlardan bir diğeri Bahriye Dairesi'nin Millî Müdafaa Vekâleti'ne başvurusu üzerine kurulan Amasra Bahriye Komutanlığı'dır. Zira Bahriye Dairesi açısından Amasra, batıda nakliyat yapan gemiler için gerektiğinde bir sığınma limanı konumundadır. Rusya'dan gelmiş ve gelecek olan mayınlar burada depo edilmektedir ve burada bir Tayyare İstasyonu kurulmak üzere. Ayrıca 2 Ocak 1922'de Ankara'daki Ukrayna Yüksek Heyeti ile yapılan görüşmelerde kararlaştırılan nakliyat, Sivastopol ve Amasra arasında yapılacaktır. İşte tüm bu nedenler, Amasra'da bir Bahriye Komutanlığı'nın kurulmasını zaruri hale getirmektedir. Nitekim Bahriye Dairesinin öne sürdüğü gerekçeler Millî Müdafaa Vekâleti tarafından haklı bulunmuş ve Ereğli Nakliyatı Bahriye Komutanlığı Amasra'ya taşınmıştır. Amasra Bahriye Komutanlığı adını alan bu teşekküle Amasra Bahriye Bataryası da bağlanmış ve kendisine bölgedeki tesisleri ve burada üslenecek gemileri sevk ve idare etme görevi verilmiştir.⁸³

Bartın'da, Karadeniz sahillerinden girip çıkan vesikasız ve izinsiz kişilerin Millî Mücadele aleyhindeki faaliyetlerini takip eden Askerî Polis Teşkilatı⁸⁴ ile Fransızların denizden Amasra'ya olası bir çıkarma yapmasına engel olmak için Kuvâ-yı Milliyeciler tarafından kurulan Amasra Sahil Tarassud Müfrezesi de diğer önemli teşekküllerdir. Teğmen

⁸¹ *Türk İstiklal Harbi: Deniz Cephesi ve Hava Harekâtı*, Cilt 5, Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1964, s. 31-32.

⁸² *Türk İstiklal Harbi: Deniz Cephesi*, s. 32.; Diğer tayyareler 1 ay içerisinde onarılsa da kendilerine verilen taarruz görevlerini yerine getirememişlerdir. Zira I. Dünya Savaşı'nda çok kullanılmış olan bu tayyareler onarılmasına ve bütün gayretlere rağmen görevlerini tamamlayamadan iniş yapmak zorunda kalmışlardır. Bkz. *Türk İstiklal Harbi: Deniz Cephesi*, s. 68.

⁸³ *Türk İstiklal Harbi: Deniz Cephesi*, s. 66.

⁸⁴ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 110.

Samancıoğlu Kemal komutasında kurulan ve asıl görevi Amasra limanlarını ve kasabayı Fransız işgalinden korumak olan Tarassud Müfrezesi, deniz haydutlarına karşı başarı da elde etmiştir. Nitekim Karadeniz kıyılarının en güçlü korsanlarından biri olarak gösterilen Torlak Mustafa, bu müfreze sayesinde yakalanmıştır. Bu dönemde zaman zaman Amasra Limanı'na uğrayan vapurlarda görevli derviş ve hafız kılıklı kişiler, Kemal Bey'le görüşerek bir takım istihbarat bilgileri aktarmışlar ve bu bilgiler Kemal Bey tarafından üst mercilere iletilmiştir.⁸⁵

Bartın'da bu teşekküllerin dışında Kıyı Gözetleme İstasyonu ile Bartın Ahz-ı Askerlik Şubesi de faaliyet göstermiştir. Kıyı Gözetleme İstasyonu'nun görevi, düşman gemilerinin hareketini takip etmek ve yerlerini belirleyip Liman Başkanlıkları aracılığıyla Bahriye Dairesi'ne bildirmek olmuştur.⁸⁶ Ahz-ı Askerlik Şubesi de askere alma işlemleri dışında bölgede gelişen olaylar, sahile gelen gemiler ve insanlar hakkında Kastamonu ve Havalisi Kumandanlığı'nı bilgilendirmiştir.⁸⁷

3. Fransızların Bartın'a Yönelik Faaliyetleri

8 Haziran 1920'de Ereğli'nin,⁸⁸ 18 Haziran'da da Zonguldak'ın işgal emrini veren Fransa⁸⁹ her ne kadar Ereğli'de başarısız olsa⁹⁰ da Zonguldak'a tam olarak hâkim olabilmek adına bölgeye ilave kuvvetler sevk etmiş ve asker sayısını kısa zamanda 3.000'e kadar çıkarmıştır.⁹¹ Asker sayısındaki artışla birlikte Zonguldak'ın giriş ve çıkışlarını kontrolleri altına alan, şehir merkezinin büyük bir kısmını tel örgülerle çevirip ve yeni karakollar inşa eden Fransızlar⁹² kısa bir süre sonra bölgede keşif gezileri düzenlemeye ve yeni işgaller için istihbarat toplamaya başlamışlardır.

Fransızların keşif yaptığı bölgeler ise Çaycuma, Bartın ve Amasra olmuştur. Nitekim 2 Ağustos 1920'de 40 kişilik bir Fransız süvari birliği Çaycuma'nın yakınına giderek teftiş ve keşif yaparken, yine aynı gün bir başka Fransız askerî birliği de ziyaret adı altında Bartın ve Amasra sahillerinde dolaşmış ve bölge hakkında istihbarat toplamaya çalışmıştır.⁹³ Bu bağlamda Bartın ve Amasra hâkimiyet alanını genişletme gayreti içerisinde olan Fransızların hedefi haline gelmiştir. Fransızların Amasra'ya gelişlerine karşı Tarassud Müfrezesi Komutanı Kemal Bey çeşitli önlemler almıştır:

⁸⁵ Sakaoğlu, *Amasra'nın Üçbin Yılı*, s. 166-167.; Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 97-98, 110.

⁸⁶ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 126.

⁸⁷ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1461, G. 107, B. 107/1.

⁸⁸ Peker, *Öl Esir Olma*, s. 128.; Tahsin Aygün, *Kurtuluş Savaşı'nda Karadeniz Ereğlisi*, Ankara: Tekişik Matbaası, 1984, s. 14.

⁸⁹ Selahattin Tansel, *Mondros'tan Mudanya'ya Kadar*, Cilt III, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1991, s. 221-222.

⁹⁰ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 623, G. 100, B. 100/1-2.; K. 623, G. 101, B. 101/1.

⁹¹ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 673, G. 100, B. 100/1.

⁹² ATASE Arşivi, Kl: 567, D: 36, Fh: 13,16, 63-6.; Nak: Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak*, s. 26.

⁹³ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 579, G. 140, B.140/1.

“2 Ağustos 1920 günü Büyük Liman’a Lüper Fransız gambotu girer. Derhal iskele başına gelen Kemal Bey, bir römorkör ile iskeleye gelmekte olan Fransızları beklerken askerlerini de Bedesten mevkiine gönderir. Fransızlarla Kemal Bey’in tercümanlığını Amasra Liman Başkanı Halit Bey yapar. Gelenler kötü bir amaçlarının olmadığını, hava muhalefetinden dolayı limana girdiklerini, az kalacaklarını ve izin verilirse ününü duydukları kasabayı gezme arzusunda olduklarını bildirirler. Kemal Bey, kuru sıkıya başvurur ve civar dağların askerî birliklerce kuşatıldığını, en ufak bir hareketin kendilerinin tutuklanmasına, gemilerin de batırılmasına neden olabileceğini hatırlatır. Lüper’den çıkanlara önderlik eden Fransız subay, gemideki hanımlar ve çocuklarla birlikte yarım saat gezme izni alır. Çarşıda ve limanlarda kısa bir gezinti yaptıktan sonra da hemen gemilerine binerek Amasra’dan uzaklaşırlar. Ancak gerek müfreze gerek ahali Fransızların bir işgal tasarısı içerisinde olduklarını sezerek savunma önlemlerini arttırmaları. Bir gece boyunca Kumbahçe (Tekke) Tepesi’nde, Kuşkayası mevkiindeki Dört yolağzı’nda siperler kazılır. Küçük limandaki eski tabya onarılmaya çalışılır. Yerli ustaların kama uydurduğu toplar, bir iki yere yerleştirilir. Günlerce süren gerilimi bekleyişe rağmen bir işgal girişimi gerçekleşmez.”⁹⁴

4 Ekim’de başka bir Fransız bir komutan yanında, 3 subay ile Bartın’a gelip mahalleleri gezerken,⁹⁵ 3 Aralık 1920 günü de bir Fransız torpidosu Bartın ve Amasra kıyılarına yakın yerlerde dolaşmıştır.⁹⁶ Fransızlar bu şekilde Bartın’la ilgili istihbarat çalışmalarını sürdürse de hiçbir zaman Bartın’a yönelik işgal girişimleri olmamıştır. Bunun nedenini, bölgede alınan önlemler ve askerî kuvvetlerin varlığıyla açıklamak mümkündür.

4. Millî Mücadele’ye Zarar Verici Faaliyetler

Bartın’da Millî Mücadele’ye zarar verici faaliyetlerde bulunanların başında Damat Ferit Paşa Hükûmeti gelmiştir. Zira memleketin İtilaf devletleriyle iyi ilişkiler kurmak suretiyle kurtarılabilmesi inancında olan ve bu nedenle işgallere seyirci kalan Damat Ferit Paşa, Anadolu’daki millî hareketi yok etmek için çeşitli yollar denemekten kaçınmamıştır.⁹⁷ Bu bağlamda 18 Haziran 1919’da Kuvâ-yı Milliye hareketini yasaklayan bir genelge yayınlanan Hükûmet,⁹⁸ Sivas Kongresi’ni saf dışı bırakmak için birtakım faaliyetlere girişmiş,⁹⁹ Millî Mücadele yanlılarını hainlikle suçlamış ve öldürmelerini

⁹⁴ Sakaoğlu, *Amasra’nın Üçbin Yılı*, s. 168.

⁹⁵ *ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 1063, G. 111, B. 111/1.

⁹⁶ *ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 1063, G. 23, B. 23/1.

⁹⁷ Osman Akandere ve Hasan Ali Polat, *Damat Ferit Paşa Hükümetlerinin Millî Mücadele Karşıtı Politikaları*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2011, s. 8.

⁹⁸ Adnan Sofuoğlu, “Damat Ferit Paşa Hükümetlerinin Millî Mücadele’ye Karşı Girişimleri ve Son Olarak Kuvay-ı Seferiye Adıyla Yeni Bir Askerî Birlik Oluşturma Çabası”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, XVIII /52 (2002), s. 44.

⁹⁹ Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cevdet Küçük, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013, “Damat Ferit Paşa (1853-1923)” maddesi.

isteyen fetvalar çıkartılmasını sağlamıştır.¹⁰⁰ Ayrıca 18 Nisan 1920'de Kuvâ-yı Milliyeyi ortadan kaldırmak için Kuvâ-yı İnzibatiye adı altında düzenli birlikler de oluşturmuştur.¹⁰¹

Millî Mücadele'ye yönelik olumsuz faaliyetlerini giderek arttıran Damat Ferit Paşa Hükûmeti, Bartın'da ise Kaymakam Durmuş Bey aracılığıyla benzer bir çaba içerisinde olmuştur. Nitekim Durmuş Bey, İstanbul'dan aldığı emirler doğrultusunda Bartın hakkında oluşmaya başlayan Millî Mücadele bilincini yok etmeye ve halk arasında kargaşa çıkarmaya çalışmıştır.¹⁰² Durmuş Bey gibi Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın Bartın temsilcileri de Millî Mücadele'nin önünü kesmek için çaba göstermişlerdir.¹⁰³ Çünkü Hürriyet ve İtilaf Fırkası genel merkezi de İngiliz dostluğunu kazanmayı devletin bekası için tek yol olarak kabul etmekte ve bu nedenle Mustafa Kemal Paşa önderliğinde yürütülen Millî Mücadele'nin karşısındadır.¹⁰⁴

Kaymakam Durmuş Bey ile Hürriyet ve İtilaf Fırkası üyelerinin Millî Mücadele'ye yönelik olmuş hareket ve davranışları Yüzbaşı Cevat Rifat'ın Bartın ve Havalisi Komutanı olarak atanmasıyla son bulmuştur. Zira Durmuş Bey kendisi gibi Millî Mücadele karşıtı memurlarla beraber Yüzbaşı Cevat Rifat, Bartın'a gelmeden önce burayı terk etmiştir. Bunun üzerine Yüzbaşı Cevat Rifat, Millî Mücadele taraftarı Hüsnü Bey'i kaymakam olarak atamış¹⁰⁵ ve ikiye bölünen halk onun yaptığı çalışmalar sayesinde Kuvâ-yı Milliye etrafında birleşmiştir.¹⁰⁶

Bartın ve havalisinde Millî Mücadele'yi engellemeye yönelik faaliyette bulunan diğer güçler ise İngiltere ve Yunanistan olmuştur. Her iki ülke donanması da bölgedeki yerleşim merkezlerini devamlı gözetim ve denetim altında tutmuş, zaman zaman da bombalamıştır. Bu sayede Batı Cephesi'nin ikmal yollarını devre dışı bırakarak Türk ordusunun gücünü zayıflatmayı planlamışlardır.¹⁰⁷ Hatta Yunanistan, bölge üzerinden Anadolu'ya casus göndermek gibi bir teşebbüste dahi bulunmuştur.¹⁰⁸ Nitekim Yunanistan'ın papaz kılığındaki casusu Yüzbaşı Piyeyot, Bartın'da suçüstü yakalanmış ve yapılan yargılama sonucu suçu sabit görülerek 14 Temmuz 1920'de Bolu'da idam

¹⁰⁰ Ali Sarıkoyuncu, *Millî Mücadelede Din Adamları II*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1997, s. 30-31.

¹⁰¹ Günay Çağlar, "Kuvay-ı İnzibatiye", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 4/15 (1995), s. 344.

¹⁰² Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 82.

¹⁰³ Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak*, s. 53.

¹⁰⁴ TDV İslam Ansiklopedisi, Ali Birinci, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt 18, 1998, "Hürriyet ve İtilaf Fırkası" maddesi.

¹⁰⁵ Peker, *1918-1923 İstiklal Savaşının*, s. 195.

¹⁰⁶ *Açık Söz*, 16 Ağustos 1920, s. 3-4.

¹⁰⁷ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 56, 74, 113.; Ünal, "Millî Mücadele'de", s. 638.

¹⁰⁸ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 94, 113.

edilmiştir.¹⁰⁹ Neticede Yunanlıların bölgedeki geçiş yollarından istifade ederek casus sokma gayretleri ve İngiltere'yle birlikte Batı Cephesine yapılan sevkiyatı engelleme girişimleri sonuç vermemiştir.

Bunların dışında bölgedeki eşkıyalar,¹¹⁰ asker kaçakları,¹¹¹ Bartın hapishanesinden kaçan mahkûmlar¹¹² ve İpsiz Recep'in Millî Mücadele'ye katılması için davet ettiği Laz çetesi olarak da anılan gruplar¹¹³ bölge halkına çeşitli zararlar vermiş, bununla birlikte askerlerin zamanlarını çalarak onları gereksiz bir meşgalenin içine sokmuşlardır. Bu eşkıya grupları bölgede huzuru bozmak, yol kesmek, köylünün malına ve canına kast etmek,¹¹⁴ şehrin ileri gelenlerini dağa kaçırıp fidye almak¹¹⁵ gibi faaliyetlerle millî güçlerin mücadelesinde gedikler açmışlardır. Bu çete mensuplarından bir kısmı Sağır Ahmet ve adamları gibi Bolu ve Havalisi Müfrezeye Kumandanlığı tarafından yakalanırken,¹¹⁶ bir kısmı da bölgedeki kolluk kuvvetleri tarafından yakalanmış ve Kastamonu İstiklal Mahkemesi tarafından yargılanıp hapse atılmıştır.¹¹⁷

5. Millî Mücadele İçin Yapılan Yardımlar

Bartın'ın Millî Mücadele'nin başarısı yolunda yaptığı katkıların başında Amasra Bahriye Bataryası, Deniz Tayyare İstasyonu ve Bahriye Komutanlığı gibi teşekküllerin de yardımıyla İstanbul-İnebolu yolu güzergâhının güvenli bir şekilde işlemesine yardımcı olmak yer almaktadır.¹¹⁸ Zira Millî Mücadele döneminde İstanbul'dan Anadolu'ya geçmek için kullanılan iki güzergâh vardır ve bu güzergâhlardan birisi Üsküdar'dan başlayıp Geyve'ye kadar uzanan kara yolu hattıdır. İkinci güzergâh ise İstanbul'dan başlayıp İnebolu İskeleye'ne kadar devam eden deniz yolu güzergâhıdır.¹¹⁹ Nitekim bu güzergâh, kara yolunun İtilaf kuvvetleri ve bazı isyancı kesimlerin kontrolüne geçmesiyle birlikte gerek cephaneye gerekse askerî ve sivil personel nakli bakımından Millî Mücadele'nin en hayati ulaşım yolu haline gelmiştir.¹²⁰ Böyle bir süreçte Bartın, İstanbul-

¹⁰⁹ Canver, *Kurtuluş Savaşında*, s. 167.

¹¹⁰ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 92.

¹¹¹ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1108, G. 151, B. 151/1.

¹¹² ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 528, G. 98, B.92/1.

¹¹³ M. Celaleddin Orhan, *Askerlik Hatıralarım*, İstanbul: Deniz Basımevi, 1982, s. 67.; Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 121.

¹¹⁴ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 604, G. 118, B. 118/1.

¹¹⁵ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1112, G. 35, B. 35/1.

¹¹⁶ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 371, G. 59, B. 59/1.

¹¹⁷ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 92, 140.

¹¹⁸ *Türk İstiklal Harbi: Deniz Cephesi*, s. 31-32, 66.

¹¹⁹ Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak*, s. 16.

¹²⁰ Mehmet Serhat Yılmaz, "Millî Mücadele Döneminde Kamuoyu Faaliyetleri, Lojistik İkmal, Askerî ve Sivil Personel Sevkiyatı Bakımından Kastamonu'nun Yeri," 100. Yılında Mondros Mütarekesi ve Karadeniz'de Millî Mücadele Uluslararası Sempozyumu, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları, 2019: s. 589-591.

İnebolu yolu güzergâhının tehlikeye girmemesi konusunda üzerine düşen görevi yaparak Millî Mücadele'nin cephanesi ve personel bakımından tahkimine önemli bir katkı sunmuştur.

Bartın'ın Millî Mücadele'ye bir diğer katkısı, motor ve teknelerini Kuvâ-yı Milliye için ikmal için seferber etmek,¹²¹ yurt içi ve yurt dışından gönderilen silah ve cephanenin Batı Cephesi'ne sevkini sağlamak olmuştur. Nitekim 16 Mart 1921'de imzalanan Moskova Antlaşması gereğince Sovyet Rusya'dan sevk edilecek olan silah ve mühimmatın ilk olarak Bartın, İnebolu ve Sinop'a getirilmesi, bu bölgelerden de Batı Cephesi'ne sevk edilmesi kararlaştırılmıştır.¹²² Yine 3 Haziran 1922'de Lankr isimli vapur Bartın'a gelerek silah ve cephanesi indirilmiş ve bu malzemeler kağıt arabaları ve katırlara yüklenerek cepheye ulaştırılmak üzere Gerede'ye gönderilmiştir.¹²³ Ayrıca Bartın, Trabzon'dan batı ve batıdan Trabzon istikametinde yapılan nakliyatla Türk gemilerinin gerektiğinde sığınabileceği bir liman olmuş ve Rusya'dan gelen mayınlar burada depo edilmiştir.¹²⁴

Bartın'ın Millî Mücadele'ye katkılarından bir diğeri de limanına sığınan hücum botlarını almaya gelen İtilaf devletleri askerlerine karşı koyması olmuştur. Böylece teslim edilmeyen hücum botları Millî Mücadele'ye hizmet etmeye devam etmiştir.¹²⁵ Ayrıca Bartın, zaman zaman Doğu Karadeniz'den Batı Cephesi'nde savaşmak için yola çıkan gönüllülerin toplanma¹²⁶ ve silah yüklü motorların sığınma yeri olmuştur.¹²⁷

Bartın ve havalisi bu faaliyetlerinin dışında Millî Mücadele'ye maddi yardımda da bulunmuştur. Nitekim Zonguldak'tan 109.500 kuruş, Bartın, Devrek ve Ereğli'den de 236.000 kuruş olmak üzere toplanan 345.000 kuruş Ankara'ya gönderilmiştir.¹²⁸ Yine Bartınlılar Hilâl-i Ahmer yararına düzenlenen bağış etkinliklerine katılmış ve burada da 1500 lira toplamışlardır.¹²⁹ *Açıksöz* gazetesinin 18 Temmuz 1921 tarihli haberine göre Ocak 1921 tarihinden itibaren teşekkül eden Hilâl-i Ahmer şubelerinden Zonguldak'tan 702.315 kuruş, Ereğli'den 129.453 kuruş, Bartın'dan 99.955 kuruş, Devrek'ten 60.000 kuruş, Kozlu'dan da 70.000 kuruş olmak üzere toplam 1.061.723 kuruş Ankara'ya gönderilmiştir.¹³⁰ Ayrıca Bartın eşrafı ve ileri gelenlerinin yardımıyla Kuvâ-yı Milliye

¹²¹ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 76.

¹²² ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 913, G. 55, B. 55/1.

¹²³ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 139

¹²⁴ *Türk İstiklal Harbi: Deniz Cephesi*, s. 66.

¹²⁵ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 718, G. 74, B.74/1.

¹²⁶ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 819, G. 103, B. 103/1.

¹²⁷ ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 760, G. 175, B. 157/1-2.

¹²⁸ ATASE Arşivi, Kl: 554, D: 1, Fh: 4.; Nak: Sarıkoyuncu, *Millî Mücadele'de Zonguldak*, s. 311.

¹²⁹ *Açıksöz*, 27 Ocak 1921, s. 2.; Bu arada Yüzbaşı Cevat Rifat, Millî Mücadele'ye maddi destek konusunda Bartın halkına yaptığı çağrılarda bazen beklediği sonucu alamadığını ifade etmiştir. Bkz. ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1459, G. 22, B. 22/1-3. Bu durumu halkın maddi sorunlar yaşamasına bağlamak mümkündür.

¹³⁰ *Açıksöz*, 18 Temmuz 1921, s. 2.;

ihtiyaç duyduğu malzeme ve teçhizat tamamlanmıştır.¹³¹ Böylece gerek Bartın'daki gerek Çaycuma Karargâhında bulunan Kuvâ-yı Milliye birlikleri elbise ve işçileri konusunda sıkıntı yaşamamış, maaşları düzenli şekilde verilmiş ve yeni silahlarla donatılmışlardır.¹³² Yine Bartın halkı Tekâlif-i Millîye Emirleri kapsamında üzerine düşen görevi yapmış,¹³³ Sakarya Savaşı'nda yaralanan askerlerin tedavisi için de yarım saat içerisinde 100 bin kuruş yardım toplayıp, bunu cepheye göndermiştir.¹³⁴

6. Sonuç

Bartın, Millî Mücadele döneminde işgale uğramayan iller arasında yer almakla birlikte uzun süre işgal tehdidi ve endişesi yaşayan bir bölge olmuştur. Çünkü Fransızlar Zonguldak'a asker çıkarınca Bartın halkı, Fransa'nın bununla yetinmeyeceğini ve hâkimiyet alanını genişletmek isteyeceğini düşünmüştür. Bu düşünce, Bartın'da korku ve endişeye yol açmış ve halkın bu duyguları, gerek Fransa'nın Zonguldak'a asker takviyesi yapması gerekse Fransız donanmasının Bartın sahillerinde görülmesiyle daha da artmıştır. Lakin halkın olası bir Fransız işgaline karşı herhangi bir sistemli örgütlenmesi veya tepkisi söz konusu olmamıştır. Bu bağlamda Bartın ve havalisindeki Millî Mücadele fikri Fransız askerlerin bölgeye gelmesiyle ortaya çıkmamıştır. Bartın'da Millî Mücadele fikri Mustafa Kemal Paşa'nın ülkenin bağımsızlığı yolunda kurtuluş ateşini başlattığı Amasya Genelgesi'nden sonra oluşmaya başlamış ve Bartınlı gençlerin 5 Temmuz 1919'da kurdukları İlim ve İrfan Derneği'nin yaptığı çalışmalarla giderek güçlenmiştir. Bu fikrin fiiliyata geçmesi ise Mustafa Kemal Paşa'nın isteği üzerine bölgede Bartın, Amasra ve Kuruçay gibi Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerinin kurulmasıyla olmuştur. Bu gelişme karşısında Hürriyet ve İtilaf Fırkası taraftarları ile Kaymakam Durmuş Bey gibi Millî Mücadele karşıtları da boş durmamış ve halkın bir kısmını kendi taraflarına çekmeye çalışmışlardır.

Bartın halkının Millî Mücadele konusunda ikiye bölünmesi tehlikesi Yüzbaşı Cevat Rifat'ın Bartın ve Havalisi Komutanı sıfatıyla 1 Haziran 1920 tarihinde kuvvetleri ile Bartın'a gelmesiyle ortadan kalmıştır. Çünkü Kaymakam Durmuş Bey, Yüzbaşı Cevat Rifat, Bartın'a gelmeden kısa bir süre önce bölgeden ayrılmış ve onun yerinde de Millî Mücadele taraftarı Hüsnü Bey kaymakam olarak atanmıştır. Bu bağlamda Yüzbaşı Cevat Rifat'ın Bartın'a gelmesi iki gruba ayrılmış Bartın halkının bir bütün olarak Millî Mücadele etrafında birleşmesini sağlamıştır.

¹³¹ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 92.;

¹³² *Açıksöz*, 6 Ağustos 1920, s. 3-4.

¹³³ Canver, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 395.

¹³⁴ Aşçıoğlu, *Kurtuluş Savaşı'nda*, s. 135.; Bu arada Yüzbaşı Cevat Rifat, Millî Mücadele'ye maddi destek konusunda Bartın halkına yaptığı çağrılarda bazen beklediği sonucu alamadığını ifade etmiştir. Bkz. *ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 1459, G. 22, B. 22/1-3. Bu durumu halkın maddi sorunlar yaşamasına bağlamak mümkündür.

Bu tarihten itibaren Bartın'da Millî Mücadele karştı herhangi bir girişim olmazken, Bartın halkı Yüzbaşı Cevat Rifat'a verdiği destekle, askerî birliğinin kısa zamanda muntazam bir hale gelmesine yardım etmekle ve daha da önemlisi onun önceliğini Fransızlar ve Kuvâ-yı Milliye aleyhindeki isyanlara vermesinin önünü açmakla Millî Mücadele'ye katkı yolunda önemli bir hizmette bulunmuştur.

Bartın'ın Millî Mücadele'nin başarısı yolunda diğer katkıları ise İstanbul-İnebolu yolu güzergâhının güvenli bir şekilde işlemlerine yardım etmek, sahip olduğu araçları Kuvâ-yı Milliye için seferber etmek, Batı Cephesine silah götüren motorlar için sığınma limanı vazifesi görmek, yurt içi ve yurt dışından gönderilen silah ve cephanenin Batı Cephesi'ne sevkini sağlamak, Millî Mücadele'ye yiyecek, giyecek, teçhizat ve para yardımında bulunmak olmuştur. Görüldüğü üzere Bartın ilinin, Millî Mücadele'nin başarısı için önemli gayret ve teşebbüslerde bulunduğu ve bölge ölçeğinde Millî Mücadele'ye gerekli desteği sağladığı anlaşılmaktadır.

Kaynaklar / References

Arşiv Belgeleri

Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Arşivi

- ATASE Arşivi*, Atatürk Koleksiyonu, K. 4, G. 3, B. 3 /1-2.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 29, G. 79, B.79/1-2.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 40, G. 35, B. 35/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 40, G. 70, B. 70/1-2.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 40, G. 130, B. 130/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 75, G. 97, B. 97/1-3.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 202, G. 211, B. 211/ 1-2.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 365, G. 45, B. 45 / 1-2.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 365, G. 47, B. 47/1-2.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 371, G. 59, B. 59/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 368, G. 70, B. 70/1-5.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 368, G. 83, B. 83/1-2.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 405, G. 68, B. 68/1-2.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 528, G. 98, B.92/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 578, G. 49, B. 49/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 579, G. 140, B.140/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 604, G. 118, B. 118/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 623, G. 87, B. 87/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 623, G. 100, B. 100/1-2.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 623, G. 101, B. 101/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 673, G. 100, B. 100/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 718, G. 74, B.74/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 760, G. 175, B. 157/1-2.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 819, G. 103, B. 103/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 874, G. 7, B. 7/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 913, G. 55, B. 55/1
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 1063, G. 23, B. 23/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 1063, G. 44, B. 44/1.
- ATASE Arşivi*, Kol. İSH, K. 1063, G. 111, B. 111/1.

ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1065, G. 169, B. 169/1.

ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1065, G. 169, B. 169/8.

ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1108, G. 151, B. 151/1.

ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1112, G. 35, B. 35/1.

ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1195, G. 26, B. 26/1.

ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1461, G. 107, B. 107/1.

ATASE Arşivi, Kol. İSH, K. 1459, G. 22, B. 22/1-3.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)

BOA, DH. EUM.AYŞ., 5 / 113, leff 1.

BOA, DH. İUM.EK, 110 / 89.

BOA, DH. ŞFR., 104 / 245.

BOA, DH. ŞFR., 612 / 94.

BOA, DH. ŞFR., 621 / 114.

BOA, DH. ŞFR., 627 / 12.

BOA, DH. ŞFR., 97 / 59

Sürelî Yayınlar

Açık Söz

Kitaplar

Açıksöz, Hüsnü. *İstiklâl Harbinde Kastamonu*. Kastamonu: Türk Ocakları Derneği Kastamonu Şubesi Yayını, 2019.

Akandere, Osman ve Hasan Ali Polat, *Damat Ferit Paşa Hükümetlerinin Millî Mücadele Karşıtı Politikaları*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2011.

Apak, Rahmi, *İstiklal Savaşında Garp Cephesi Nasıl Kuruldu*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1990.

Aşçıoğlu, Erkan. *Kurtuluş Savaşı'nda Bartın*. Bartın: Bartın Belediyesi Kültür Yayınları, 2014.

Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri. Cilt IV, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2006.

Aygün, Tahsin. *Alemdar Geliyor*. Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1964.

Aygün, Tahsin. *Kurtuluş Savaşında Karadeniz Ereğlisi*. Ankara: Tekışık Matbaası, 1984.

Bozkurt, Celil. *Bartın ve Havalisi Komutanı Yüzbaşı Cevat Rifat Bey'in Millî Mücadele Hatıraları*. İstanbul: Gündoğan Yayınları, 2015.

Canver, Can. *Kurtuluş Savaşında Batı Karadeniz*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.

Dinamo, Hasan İzzettin. *Kutsal İsyân: Millî Kurtuluş Savaşının Gerçek Hikâyesi*. Cilt 8, İstanbul: May Yayınları, 1967.

- Erdeha, Kamil. *Millî Mücadelede Vilayetler ve Valiler*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1975.
- Evcin, Erol. *Birinci Dünya Savaşı'ndan Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşuna Bolu ve Çevresi (Olaylar ve İz Bırakanlar)*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2013.
- Kalyoncu, Hamit. *Kömürde Açan Çiçek*. Ankara: Pervaz Yayınları, 2005.
- Konrapa, M. Zekai. *Bolu Tarihi*. Bolu: Bolu Vilayet Matbaası, 1964.
- Naim, Ahmet. *Zonguldak Havzası Uzun Mehmetten Bugüne Kadar*. İstanbul: Hüsnütabiat Matbaası, 1934.
- Namal, Yücel. *Bartın Doğal Durumu ve Tarihi*. Bartın: Bartın Belediyesi Kültür Yayınları, 2020.
- Olçay, Osman. *Sevres Andlaşmasına Doğru (Çeşitli Konferans ve Toplantıların Tutanakları ve Bunlara İlişkin Belgeler)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1981.
- Orhan, M. Celaleddin. *Askerlik Hatıralarım*, İstanbul: Deniz Basımevi, 1982.
- Peker, Nurettin. *1918-1923 İstiklal Savaşının Vesika ve Resimleri: İnönü, Sakarya, Dumlupınar Zaferlerini Sağlayan İnebolu ve Kastamonu Havalisi Deniz ve Kara Harekâtı ve Hatıralar*. İstanbul: Gün Basımevi, 1955.
- Peker, Nurettin. *Öl Esir Olma: İstiklal Savaşı'nda Ereğli Alemdar Kurtarma Gemisinin Kahramanlığı ve Siyasi Neticeleri (Resim ve Vesikalarla)*. İstanbul: Okat Yayınevi, 1966.
- Quataert, Donald. *Osmanlı İmparatorluğu'nda Madenciler ve Devlet: Zonguldak Kömür Havzası 1822-1920*. Çev., Nilay Özok Gündoğan, Azat Zana Gündoğan. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2009.
- Sakaoğlu, Necdet. *Amasra'nın Üçbin Yılı*. Zonguldak: Zonguldak Valiliği Yayınları, 1987.
- Sarıkoyuncu, Ali. *Millî Mücadele'de Zonguldak Sancağı: Zonguldak, Bartın, Karabük*. Zonguldak: Zonguldak Valiliği Yayınları, 2009.
- Sarıkoyuncu, Ali. *Millî Mücadelede Din Adamları II*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1997.
- Tansel, Selahattin. *Mondros'tan Mudanya'ya Kadar*. Cilt III, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1991.
- Turan, Şerafettin. *Türk Devrim Tarihi: İmparatorluğunun Çöküşünden Ulusal Direnişe*. 1. Kitap, İstanbul: Bilgi Yayınevi, 1991.
- Türk İstiklal Harbi: Deniz Cephesi ve Hava Harekâtı*. Cilt 5, Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1964.
- Türk İstiklal Harbi: İstiklâl Harbinde Ayaklanmalar (1919-1921)*. Cilt VI, Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1974.
- Zonguldak 1973 İl Yılığ*, İstanbul 1983.

Makaleler

"Bartın'da Gördüklerim-1", *Açıksöz*, 16 Ağustos 1920.

"Bartınlıların Hamiyeti", *Açıksöz*, 27 Ocak 1921.

- "Cevat Rifat Atilhan Kimdir?", *Büyük Cihad*, 26 (7 Eylül 1951), 27 (14 Eylül 1951): 1, 3-4.
- Çağlar, Günay, "Kuvâ-yı İnzibatiye". *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*. 4/15 (1995): 343-365.
- Doğanay, Rahmi. "Millî Mücadele'de Zonguldak ve Ereğli'nin İşgali ve Alemdar Vakası". *100. Yılında Mondros Mütarekesi ve Karadeniz'de Millî Mücadele Uluslararası Sempozyumu*. Trabzon, 2019.
- İnan, Kenan. "Trabzon'un Osmanlılar Tarafından Fethi". *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 14 (2003): 74.
- Sancaktar, Fatih M. "Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919) Delegationlarına Dair Bazı Tespitler". *Tarih Dergisi*. 71 (2020): 473-496.
- Selvi, Haluk. "Sivas Kongresi ve Dâmâd Ferid Hükûmeti'nin İstifası". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 18/54 (2002): 849-873.
- Sofuoğlu, Adnan. "Damat Ferit Paşa Hükûmetlerinin Millî Mücadele'ye Karşı Girişimleri ve Son Olarak Kuvâ-yı Seferiye Adıyla Yeni Bir Askerî Birlik Oluşturma Çabası". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. XVIII/52 (2002): 37-87.
- Taşdemir, Serap. "Türkiye Cumhuriyeti'nin Doğum Belgesi: Amasya Tamimi". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 21 (2005): 1071-1089.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. Ali Birinci. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1998, "Hürriyet ve İtilaf Fırkası" maddesi.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. Cevdet Küçük. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993, "Damat Ferit Paşa (1853-1923)" maddesi.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. Hamdi Genç. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013, "Zonguldak" maddesi.
- Ünal, Yenal. "Millî Mücadele Tarihi Araştırmalarına Bir Katkı: Bartın Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti'nin ve Faaliyetlerinin Tespiti". 9. *Uluslararası Atatürk Kongresi*, Ankara, 2021.
- Ünal, Yenal. "Millî Mücadele'de Bartın". *Tarih Okulu Dergisi*. XXV (2016): 609-667.
- Yılmaz, Mehmet Serhat. "Millî Mücadele Döneminde Kamuoyu Faaliyetleri, Lojistik İkmal, Askerî ve Sivil Personel Sevkiyatı Bakımından Kastamonu'nun Yeri". *100. Yılında Mondros Mütarekesi ve Karadeniz'de Millî Mücadele Uluslararası Sempozyumu*. Trabzon, 2019.
- Yurt Ansiklopedisi, İstanbul: Anadolu Yayıncılık, 1984, "Zonguldak" maddesi.
- Tezler**
- Tan, Çağlar. "20. Yüzyılın İlk Yarısında Zonguldak: Gündelik Yaşam ve Siyaset", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2015.

Yazar Hakkında / About Author

**Doç. Dr. Gürbüz ARSLAN | Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi |
arslan-gurbuz[at]hotmail.com | ORCID: 0000-0002-9973-8755**

17.09.1980 tarihinde Yozgat'ta dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1999-2003 yılları arasında Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde öğrenim gördü. 2007 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisansa başladı. 2009 yılında "Millî Mücadele Yıllarında Yozgat" isimli teziyle mezun oldu. 2014 yılında doktora eğitimini yine aynı üniversite ve ana bilim dalında "Şükrü Saraçoğlu'nun Hayatı ve Siyasi Faaliyetleri (1886-1953)" başlıklı teziyle tamamladı. 2017 yılında Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünde öğretim üyesi olarak göreve başladı. 27.01.2023 tarihinde Atatürk İlkeleri ve Cumhuriyet Tarihi Bilim alanında Doçent unvanı aldı. Halen aynı üniversitenin Tarih Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışan Doç. Dr. Gürbüz ARSLAN, Türk dış politikası, Türk-Rus ilişkileri ve kent tarihi üzerine çalışmalar yürütmektedir.

**Assoc. Prof. Dr. Gürbüz ARSLAN | Zonguldak Bülent Ecevit University |
arslan-gurbuz[at]hotmail.com | ORCID: 0000-0002-9973-8755**

He was born in 17.09.1980 in Yozgat. He completed his primary and secondary education in Istanbul. Between the years 1999 and 2003, he studied at Dumlupınar University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History. In 2007, he started his Master's degree at Marmara University, Institute of Turkic Studies, Department of Atatürk's Principles and History of the Revolution. He graduated in 2009 with his thesis titled "Yozgat during the Years of National Struggle". In 2014, he completed his doctoral education at the same university and major with his thesis titled "The Life and Political Activities of Şükrü Saraçoğlu (1886-1953)". In 2017, he started to work as a faculty member in the History Department of the Faculty of Arts and Sciences of Zonguldak Bülent Ecevit University. He received the title of Associate Professor in the field of Atatürk's Principles and History of the Republic on 27.01.2023. Currently working as a faculty member in the History Department of the same university, Assoc. Dr. Gürbüz ARSLAN conducts studies on Turkish foreign policy, Turkish-Russian relations and urban history.

